

Toiminta- ja taloussuunnitelman hyväksyminen vuosille 2024-2026

108/02.02.00.00/2023 [Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2024-2026]

Hallitus 31.10.2023 § 97

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija Johtaja Jussi Saarinen, p. 040 820 8194 ja
talouspäällikkö Maarit Hauskamaa, p. 040 721 7546

HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelma on laadittu kolmeksi vuodeksi, joista ensimmäinen on talousarviovuosi. Kuntayhtymän perussopimuksen 11 §:n mukaan talousarviosta ja -suunnitelmasta tulee päättää viimeistään marraskuun loppuun mennessä pidettävässä yhtymäkokouksessa. Talousarvioehdotuksesta on perussopimuksen 23 §:n mukaan pyydettävä jäsenkuntien lausunnot, jotka on liitettävä yhtymäkokoukselle annettavaan talousarvioehdotukseen.

Talousarvion ja -suunnitelman perusteena ovat:

- HSL:n strategia,
- voimassa oleva TTS 2023-2025,
- vuoden 2022 tilinpäätöstiedot ja saatavissa olevat toteutuma- ja ennustetiedot vuodelta 2023 sekä
- hyväksytyt liikennöintisuunnitelma 2023-2024 ja pidemmän aikavälin suunnitelmat.

Toimintamme keskiössä tulevana vuosina on hyvän palvelutason säilyttäminen ja joukkoliikenteen käytön lisääntyminen, joka puolestaan parantaa taloutta kasvaneina lipputuloina. Tavoittelemme ennen kaikkea matkustuksen lisäämistä tarkoituksenmukaisesti kohdennetuilla ja erinomaisen asiakaskokemuksen tarjoamilla palveluilla, emme liikenteen supistamista.

Toiminta- ja taloussuunnitelmassa esitetyt keskeiset tavoitteet on johdettu strategian keskeisistä menestystekijöistä, joita ovat:

- Kasvu asiakasymmärryksellä
- Sujuvat matkaketjut
- Tieto ja osaaminen

Taloussuunnitelma

a) Toimintatulot

Toimintatulot vuonna 2024 ovat yhteensä 894,1 milj. euroa. Kasvua vuoden 2023 ennusteeseen verrattuna on 28,3 milj. euroa (3,3 %). Toimintatuloista vuonna 2024 43,1 % on lipputuloja ja 55,0 % kuntaosuuksia. Toimintatulojen arvioidaan olevat 926,2 milj. euroa vuonna 2025 ja 924,9 milj. euroa vuonna 2026.

Lipputulot

Toiminta- ja taloussuunnitelma perustuu tavoitteeseen, jossa matkustajamäärät kasvavat 375 milj. nousuun vuonna 2024. Kokonaisuudessaan vuodelle 2024 tavoitellaan lipputuloja yhteensä 385,0 milj. euron edestä. Lipputulotavoite vuonna 2024 on 8,9 milj. euroa (2,4 %) kuluvan vuoden 2023 ennustetta suurempi. Vuonna 2025 lipputulot on arvioitu 412,5 milj. euron mukaisiksi ja vuonna 2026 421,5 milj. euron mukaan.

Kuntaosuudet

Ne menot, joita ei voida kattaa lipputuloilla tai muilla tuloilla, jäsenkunnat maksavat HSL:lle kuntaosuuksina. Kuntaosuudet jaetaan jäsenkunnille perussopimuksessa sovittujen periaatteiden mukaisesti.

Laskutettavat kuntaosuudet ovat talousarviossa 2024 yhteensä 491,7 milj. euroa ja kuntaosuudet muodostavat 55,0 % HSL:n toimintatuloista. Kuntaosuudet vuosina 2024 ja 2025 ovat 496,8 milj. euroa ja 486,3 milj. euroa.

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2024-2026 on laadittu siten, että mm. koronatuista kertyneitä ylijäämiä käytetään toiminnan rahoittamiseen 16,0 milj. euron edestä TTS-vuosina eli tätä osuutta kustannuksista ei kateta kuntaosuuksilla, vaan kertyneistä ylijäämistä.

Valtion tuet

Valtion suurten kaupunkien joukkoliikennetuen vuosittaiseksi määräksi on arvioitu 6,3 milj. euroa vuosina 2024-2026. Muita tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 0,5 milj. euroa vuonna 2024.

Tarkastusmaksutuloja arvioidaan vuonna 2024 kertyvän 4,5 milj. euroa, joista kirjataan luottotappiota ja luottotappiovarauksia yhteensä noin 2,0 milj. euroa.

Vuokratuloja arvioidaan saatavan matkakorttijärjestelmän laitteista, kuljettajien taukotiloista ja toimitilojen ulosvuokrauksesta 2,7-2,8 milj. euroa vuosittain 2024-2026. Muut tulot, 3,3 milj. euroa vuonna 2024, syntyvät erilaisista palvelumaksuista (mm. Digitransit, palvelupisteen perimät palvelumaksut) ja edelleen veloitetavista korvauksista.

b) Toimintamenot

Toimintamenot vuonna 2024 ovat yhteensä 908,7 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2023 ennusteesta 65,8 milj. euroa (7,8 %). Vuonna 2025 toimintamenojen arvioidaan olevan 928,8 milj. euroa ja 925,9 milj. euroa vuonna 2026.

Palveluiden ostot

Palveluiden ostomenot ovat yhteensä 870,9 milj. euroa vuonna 2024, 95,8 % HSL:n kaikista toimintamenoista. Palveluiden ostoon käytetään vuonna 2025 yhteensä 890,3 milj. euroa ja 886,9 milj. euroa vuonna 2026.

Joukkoliikenteen operointikustannukset

Liikennöitsijöille maksetaan joukkoliikenteen operoinnista vuonna 2024 yhteensä 609,5 milj. euroa, joka on 67,1 % toimintamenoista. Liikennöitsijöille maksettavissa korvauksissa on huomioitu matkustajamäärien kasvun vaatimia lisäpanostus tarjontaan, vuonna 2024 yhteensä 6,0 milj. euroa ja 10,7 milj. euroa vuosina 2025 ja 2026.

Bussiliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 356,2 milj. euroa vuonna 2024. Vuonna 2025 kustannuksiksi arvioidaan 362,0 milj. euroa ja 358,7 milj. euroa vuonna 2026. Kustannustaso on kasvanut merkittävästi vuodesta 2021 alkaen. Talousarviovuonna 2024 kustannustason kasvun arvioidaan olevan maltillisempaa ja kustannustason vaikutuksen arvioidaan olevan noin 1,7 %. Kustannustasoon kasvuun vaikuttavat pääasiassa alan palkkatkaisu ja polttoaineiden sekä enenevissä määrin myös sähkön hintataso. Bussiliikenteen kustannukset sisältävät 1,5 milj. euron varauksen ympäristöbonukseen vuonna 2024. Vuosina 2025 ja 2026 ympäristöbonus nousee 2,7 milj. euroon.

Metrolinjan kustannusten arvioidaan olevan 61,9 milj. euroa vuonna 2024. Metrolinjan kustannuksissa suoritteiden yksikköhintoihin vaikuttavan kustannustason

arvioidaan kasvavan vuonna 2024 verrattuna nykytasoon noin 3,6 %. Kustannustason kasvuun vaikuttaa pääasiassa arvio käyttöenergian hintatasosta. Vuonna 2025 kustannuksiksi arvioidaan 63,5 milj. euroa ja vuonna 2025 64,4 milj. euroa. Suunnitelmakaudella kaluston pääomakorvaukset kasvavat uusien M300-junien kasvaneiden korkomenojen ja valmistuvien peruskorjaushankkeiden myötä.

Raitioliikenteen kustannusten arvioidaan vuonna 2024 olevan 71,0 milj. euroa. Raitioliikenteessä suoritteiden yksikköhintoihin vaikuttavan kustannustason arvioidaan kasvavan 3,4 %. Kustannuksiksi arvioidaan 77,3 milj. euroa vuonna 2025 ja 76,6 milj. euroa vuonna 2026. Vuoden 2024 aikana varaudutaan vanhojen varikoiden lisäksi korvaamaan jatkossa uuden Ruskeasuon varikon vuokrat.

Pikaraitioliikenteen kustannuksiin vuonna 2024 varataan 19,4 milj. euroa, vuonna 2025 20,8 milj. euroa ja vuonna 2026 21,3 milj. euroa.

Lauttaliikenteen kustannusten arvioidaan vuosina 2024-2026 4,9 milj. euroa vuodessa. Summa sisältää Kruunuvuoren lautan kustannuksia 0,3 milj. euroa vuosittain.

Junaliikenteen kustannusten arvioidaan olevan vuonna 2024 yhteensä 96,1 milj. euroa. Summa sisältää Junakalustoyhtiön vuokrat Sm5-kalustosta ja korvaukset lippuyhteistyöstä. Vuonna 2025 junaliikenteen kustannuksiksi arvioidaan yhteensä 100,4 milj. euroa sekä 100,0 milj. euroa vuonna 2026.

Muut palvelujen ostomenot

Muuhun kuin liikennöitsijöille maksettaviin liikennöintikorvauksiin ja infrapalvelujen ostoihin käytetään 40,8 milj. euroa vuonna 2024. Muihin palvelujen ostoon käytetään 38,9 milj. euroa vuonna 2025 ja 36,6 milj. euroa vuonna 2026.

IT-käyttöpalveluiden kustannukset (24,7 milj. euroa vuonna 2024) sisältävät lippu- ja in-formaatiojärjestelmien ohjelmistojen ja laitteiden käyttöpalveluiden sopimusmaksut, kapasiteettipalvelut ja muut vuosittaiset käyttökustannukset. Laitehuoltopalveluihin käytetään 3,2 milj. euroa. IT-käyttöpalveluiden kustannusten ennakoitaan laskevan TTS-kauden lopulla kun uusi lippujärjestelmä (lipputilihanke) valmistuu ja on täysimääräisesti käytössä.

Ulkopuolelta ostettavia asiantuntijapalveluita käytetään omaa osaamista täydentämään silloin, kun se on strategisesti ja taloudellisesti järkevää. Vuonna 2024 ulkopuolisiin asian-tuntijapalveluihin arvioidaan käytettävän 4,1 milj. euroa.

Markkinointi- ja ilmoituspalveluihin sekä erilaisiin painatuksiin käytetään 3,3 milj. euroa. Varaus sisältää asiakasviestinnän ja uusien palveluiden markkinoinnin suunnittelupalvelut.

Muihin palveluostoihin käytetään yhteensä 5,5 milj. euroa vuonna 2024. Tämä ryhmä sisältää mm. vartiointipalvelut, rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden rakentamis- ja kunnossapidon palvelut, staattisen informaation hoitopalvelut, toimitiloihin liittyvät palvelut sekä henkilöstöön liittyvät palvelut, kuten työterveyshuollon palvelut sekä koulutus- ja matkustuspalvelut.

Joukkoliikenteen infrakorvaukset

HSL:n ja jäsenkuntien välisissä infrasopimuksissa on sovittu joukkoliikenteen infrakorvauksen laskutusperiaatteista. Sopimuksen mukaan kullekin kaupungille maksettavan joukkoliikenteen infrakorvauksen määrä vahvistetaan HSL:n talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Vuonna 2024 infrakuluja maksetaan yhteensä 220,6 milj. euroa. Kuntien HSL:ltä laskuttamat infrakustannukset ovat seuraavat: Helsinki 100,3 milj. euroa, Espoo

105,0 milj. euroa, Vantaa 12,3 milj. euroa ja Kirkkonummi 0,5 milj. euroa. Lisäksi HSL hankkii ostopalveluna Espoossa ja Helsingissä sijaitsevien sähköbussien latausinfrastruktuurin kokonaiskustannuksiltaan 2,5 milj. euroa vuonna 2024. Infrakustannukset ovat vuoden 2025 suunnitelmassa 222,4 milj. euroa ja vuonna 2026 223,3 milj. euroa.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin on varattu 0,9 milj. euroa vuosittain. Tämä menoa sisältää toimisto- ja IT-tarvikkeet, matka- ja kertakorttipohjien hankinnat, kuititirullat, kalusto- ym. tarvikkehankinnat.

Vuokramenot vuonna 2024 ovat 5,1 milj. euroa. Vuokramenot sisältävät HSL:n toimitilojen vuokra- ja vastikekustannusten lisäksi kuljettajien sosiaalituloista maksettavia vuokria 1,6 milj. euroa.

Muut menot vuonna 2024 ovat 4,2 milj. euroa. Muihin menoihin sisältyvät tarkastusmaksujen luottotappiot ja luottotappiovaraukset, joita arvioidaan kirjattavan noin 2,0 milj. euroa vuosina 2024-2026. Muihin menoihin sisältyvät myös HSL:n myyntikanavista aiheutuvat maksamisen kulut kuten luottokortti- ym. provisiot, joiden arvioidaan olevan TTS-kaudella 1,9 milj. euron luokkaa vuosittain.

Henkilöstömenot ovat 27,7 milj. euroa vuonna 2024, joka on 3,0 % toimintamenoista. Palkkojen ja palkkioiden osuus henkilöstömenoista on yhteensä 23,9 milj. euroa. Eläkemenoihin ja muihin sivukuluihin on varattu yhteensä 3,8 milj. euroa.

Toimintakatteen vuonna 2023 arvioidaan olevan 14,7 milj. euroa alijäämäinen.

Rahoitustuotot ja -kulut

HSL rahoittaa investointinsa tarvittaessa lainanotolla rahoituslaitoksilta. Toiminta- ja taloussuunnitelma 2024-2026 sisältää vuonna 2020 nostetun 50,0 milj. euron talousarviolainan kustannukset takaisin-maksuerinä rahoituslaskelmassa ja korkoina tuloslaskelmassa. Tätä lainaa on jäljellä vuoden 2023 lopussa 34,2 milj. euroa, jota lyhennetään 5,3 milj. eurolla vuosittain. TTS-suunnitelma ei sisällä va- rausta uuden talousarviolainan nostoon. Uuden lainan nostotarvetta arvioidaan vuosittain TTS-valmistelun yhteydessä.

Ylimääräisten kassavarojen sijoituksissa noudatetaan HSL:n hallituksen hyväksymää sijoituspolitiikkaa. Sijoituksia tehdään kassavarojen turvaamiseksi pankkien perimiltä negatiivisilta talletuskoroilta, mikäli ylimääräisiä kassavaroja TTS-kaudella on jäljellä.

Rahoitustuotot sisältävät vuosina 2024-2025 arvion kirjanpidollisesta oikaisusta, kun matkakortin käyttämättömän arvon osuus siirretään uuteen lippujärjestelmään digiarvoksi ja tässä yhteydessä arvoa jää taseeseen, mikä joudutaan tulouttamaan rahoitustuottoihin. Tästä syystä rahoituksen nettotuotto-jen arvioidaan olevan 15,8 milj. euroa vuonna 2024, 5,3 milj. euroa vuonna 2025 ja 5,2 milj. euroa vuonna 2026.

HSL:n yhtymäkokous päättää vuosittain jäsenkunnille maksettavan peruspääoman koron määrästä ja maksamisesta. Yhtymäkokous on päättänyt vuosittain myös kuntakohtaisesta ylijäämästä maksamisesta tai alijäämästä perittävästä korosta. TTS-suunnitelma ei sisällä varausta näiden korkojen maksamiseen.

Vuosikate rahoituserien jälkeen on 1,1 milj. euroa ylijäämäinen, ja se ei riitä kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja.

Suunnitelmapoistot ovat taloussuunnitelmassa yhteensä 17,1 milj. euroa vuonna 2024, 18,7 milj. euroa vuonna 2025 ja 20,1 milj. euroa vuonna 2026.

Tilikauden 2024 alijäämäksi arvioidaan 16,0 milj. euroa, ja se katetaan edellisinä vuosina kertyneestä ylijäämästä.

Investoinnit

HSL:n investointimenot ovat 23,5 milj. euroa vuonna 2024, 15,5 milj. euroa vuonna 2025 ja 12,9 milj. euroa vuonna 2026. Vuoden 2024 investoinneissa painottuu panostus asiakaskanavien kehittämiseen, kuten uusiin lukijalaitteisiin ja lipputilihankkeen kehittämiseen suunnitellut varaukset.

Ehdotus

Hallitus päättää ehdottaa yhtymäkokoukselle, että yhtymäkokous päättää

a) hyväksyä talousarvion vuodelle 2024 sekä toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2025-2026 liitteen mukaisena;

b) hyväksyä sitovat määrärahat ja tuloarviot vuodelle 2024 seuraavasti:
Toimintamenot 909 000 000 euroa Investointimenot 23 479 000 euroa Kuntaosuudet 491 725 000 euroa; sekä

c) että vuonna 2024 HSL ei maksa jäsenkunnille korkoa kuntakohtaisesta ylijäämästä tai peruspääomasta tai laskuta korkoa kuntakohtaisesta alijäämästä. Mikäli yhtymäkokous päättää maksaa ja laskuttaa korkoa, koron määräytymisperuste päätetään erikseen.

Käsittely

Varajäsen Kauko Passi poistui kello 10:25 ennen päätöksentekoa.

Päätös

Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Liitteet

Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2024-2026